

Összehasonlító jogi elemzés a bélyeghamisítás szabályozásáról

Bevezetés

Tanulmányunk célja, hogy elemezzük a bélyeghamisítás büntetőjogi szabályozását jogösszehasonlító megközelítésben. Az esszé öt részből épül fel, az első részben áttekintjük a bélyeghamisítás jogtörténeti állomásait, az ezt követő részben elemezzük a bélyeghamisítás hatályos szabályozását a büntető törvénykönyvben. A harmadik részben a külföldi szabályozási modellek közül a német nyelvű jogterületekre fókuszálunk, mivel ezek voltak leginkább hatással a magyar büntetőjog fejlődésére. A negyedik rész a bélyeghamisítás bűnözés mértékét elemzi. Az összehasonlító elemzés eredményeit pedig a záró részben összegezzük. Kutatási módszerünk középpontjában a szakirodalom feldolgozása, illetve a jogi szabályozás analízise áll.

A bélyeghamisítás jogtörténeti aspektusai

A bélyeg fogalmát általános, köznapi értelemben úgy határozhatjuk meg, hogy az postai küldeményekre felragasztható és azok bérmentesítésére szolgáló, kisméretű, többnyire színes nyomtatású postai értékcsikk. A bélyeg funkciója lehet még különböző illetékek, állami és szervezeti díjak befizetésének igazolása is. Például mellette a bélyeg képi vagy szöveges tartalmával a kibocsátó állam kulturális és ideológiai helyzetéről, történelméről, mindennapi életéről is tájékoztat. Anyagi vonzata mellett gyak-

ran magas esztétikai és szakmai értéket is képvisel. A bélyegek, mint művészi alkotások többféle formában kerülnek piacra, sokszínűségük és kifejező értékük megszámlálhatatlan.

Az első postabélyeg Angliában jelent meg. 1837-ben Rowland Hill javaslatára az angol posta elfogadta és 1840-ben kiadta a világ első postabélyegét, a penny portós bélyeget. A posta bélyegének megjelenése pozitív változást hozott, egyszerűsítette a postai kezelést, s költséghatékonyabbá tette azt.¹

Magyarországon először a bélyeg a XIX. század közepén jelent meg. Az 1848-as polgári forradalom és szabadságharc idején Than Mór festőművész tervezte meg az első magyar postabélyeget. Ennek kivitelezését azonban a szabadságharc bukása meggátolta, így kinyomtatására már nem volt lehetőség.² A szabadságharc leverését követően a magyar posta elvesztette függetlenségét. 1850-ben Ludwig von Bruck, postaügyekben is illetékes miniszter elrendelte az Osztrák Birodalom valamennyi országában a postabélyegek használatát.³

1871-ben bocsátották forgalomba az első bélyegeket, melyeket az Állami Nyomdában készítettek kőnyomtatással. A későbbiekben megkezdtek a réznyomtatású bélyegek gyártását, majd megjelentek a kőnyomtatású, végül a mélynyomtatási és az ofset technológiával készített bélyegek is.⁴

A bűnözők viszonylag korán felismerték a bélyegekből rejtőző lehetőségeket, ezért a bélyeghamisítás története csaknem egyidős a bélyeg megjelenésével. Spanyolországban már 1856-ban hamisítottak bélyeget a posta átverése céljából.⁵

¹ Prokai Piroska: A bélyeg rövid története. Papíripar, 2011. 14. o.

² Nikodém Gabriella – Szabó Jenő: A magyar bélyeg története. Kossuth Kiadó. Budapest, 2010. 21. o.

³ Horváth Károly: A magyar bélyeg története, a kezdetektől a 19. század végéig. Pallas Stúdió. Budapest, 2001.

⁴ Prokai Piroska: i.m. 114. o.

⁵ Lóránt Mihály: A bélyeg. Az Athenaeum irodalmi és nyomdai részvénytársulat kiadása. Budapest, 1925. 77. o.

A bélyeghamisítás bűncselekményét hazánkban először az első elfogadott Büntető Törvénykönyvünk, az 1878. évi V. törvénycikk (alkotójáról elnevezve Csemegi-kódex) szabályozta.

A Csemegi-kódex a bélyeghamisítás deliktumát a Második rész XXXIV. fejezetében, a 412.§-ban szabályozta. A bélyeghamisítást a korabeli jogirodalom, illetve jogalkotó az okirat-hamisítással tekintette rokon bűncselekménynek, emiatt a kódex is egymás mellé helyezte ezeket.⁶

A törvény szerint a bélyeghamisítás jogi tárgya az állam által kiadott bélyegek, postajegyek vagy adó biztosítására szolgáló más jegyek zavartalan jogi és üzleti forgalma, illetve a bélyegekbe vetett bizalom.⁷

Bélyegnek minősültek a törvény szerint

- az állam által kiadott bélyegek, postajegyek;
- a fém természetének és tartalmának bizonyítására szolgáló állami vagy hatósági jegyek.

Az első Btk. elkövetési magatartásként büntette az utánzását, a meghamisítást, a hamis vagy hamisított bélyegek forgalomba hozatalát. A bűncselekmény szubszidiárius jellegű volt, azaz csak akkor lehetett alkalmazni, ha súlyosabb bűncselekmény nem valósult meg. A bélyeghamisítás tárgyi súlyát nem tekintette nagynak a törvény, vétségi alakzatban szabályozta, és egy évig terjedő fogházzal, pénzbüntetéssel, illetve hivatalvesztéssel szankcionálta.

A Csemegi-kódex bélyeghamisításra vonatkozó rendelkezéseit az 1897. évi XXXVII. törvénycikk teljes mértékben hatályon kívül helyezte. Ezen új törvénycikk 1.§-a már jóval részletesebben szabályozta a bélyeghamisítás bűncselekményét.

⁶ Irk Albert: A magyar anyagi büntetőjog. 2. kiadás. Dunántúl Pécsi Egyetemi Könyvkiadó és Nyomda Rt. Pécs, 1933. 486. o.

⁷ Uo.

Nóvum volt a Csemegi-kódex szabályozásához képest, hogy már a külföldi bélyegeket is védelemben részesítette, azzal a feltétellel, hogy Magyarország és a másik állam között viszonyosság legyen. Angyal szerint⁸ a bélyeghamisítás elkövetési tárgyai a következők voltak:

- a bélyegek (ügynevezett okmánybélyegek);
- a postajegyek (ügynevezett postabélyegek), amelyek a magyar királyi postától származtak;
- az adó biztosítására szolgáló pecsétek;
- valamely edény űrtartalmának bizonyítására szolgáló hatósági jegyek;
- a fémek természetének és tartalmának bizonyítására szolgáló állami jegyek. Ezeket külön kiegészítette még két törvénycikk;
- a fegyverekre alkalmazott próbabélyegek, (a kézi lőfegyvereknek kötelező megvizsgálásáról szóló 1891. évi XXXIV. tc. 4.§ alapján);
- az adójegyek (a szivarkahüvely- és szivarkapapír-adóról szóló 1921. évi XIX. tc. 20.§ alapján).
- A törvénycikk a következő elkövetési magatartásokat tartalmazta:
 - a bélyegek utánzása, meghamisítása;
 - a hamis vagy hamisított bélyegek felhasználása vagy forgalomba hozatala.

Csak kihágásért volt felelősségre vonható az, aki bélyeggyűjtők számára hozott forgalomba hamis bélyeget.⁹ Az akkori bírói gyakorlat szerint, ha valaki aranyfémjelzés utánzatával ellátott rézgyűrűt aranygyűrűként adott el, nem bélyeghamisításért, hanem csalásért felelt.¹⁰

⁸ Angyal Pál: A magyar büntetőjog kézikönyve. 5. kötet. Okirathamisítás, bélyeghamisítás, védjegybitorlás, csalárd és vétkes bukás. Athenaeum irodalmi és nyomdai Rt. Budapest, 1929. 126. o.

⁹ 1897. évi XXXVII. tc. 2.§

¹⁰ Angyal Pál: i.m. 127. o. idézi: Curia, Büntető jogi döntvénytár 17. szám. 77. o.

A törvénycikk tartalmazott még egy alapesetet, mely szerint az elhasznált bélyeg újra használása is büntetendő volt.

Mindkét alapeset vétségi alakzatban volt szabályozva, első esetben két évig, második esetben egy évig terjedő szabadságvesztéssel és pénzbüntetéssel volt büntetendő.

Bűncselekmény alanya bárki lehetett. A Kúria szerint a közhivatalnok részéről történő elkövetés esete sem változtatott a tényállás minősítésén.¹¹

Az 1920-as években nagy mennyiségben hamisították a levél-, illetve okmánybélyegeket, amit sokszor nyomdászok követtek el, s egy-egy bűnszervezet akár több millió koronányi kárt is tudott okozni az államnak.¹²

A századforduló előtt alkotott törvény több mint harminc évig hatályban volt, amelyet az 1932. évi XXI. számú, a bélyegek védelméről és a tiltott postai szállítás büntetéséről szóló törvény váltott fel. Valószínűleg a törvény hosszú élete miatt is fordulhatott elő az az eset, hogy még 1934-ben is az 1897-es törvénycikk alapján tettek feljelentést a jogalkalmazó hatóságok.¹³

Az 1932. évi XXI. törvénycikk cizelláltan szabályozta a bélyeghamisítás vétségét. A törvény szerint büntetőjogi védelemben részesült a magyar állam, törvényhatóság, város vagy község, vagy az olyan más magyar közintézmény bélyege (1.§), amelyet törvény bélyeg kiadására felhatalmazott, valamint a nemzetközi postai válaszdíjszelvény és igazolójegy. Külföldi bélyegek továbbra is viszonyosság esetén részesültek csak büntetőjogi védelemben.

A bűncselekménynek két alapesete volt:

- a bélyeghamisítás vétsége és
- a bélyeg csalárd használatának vétsége.

Az első alapeset két évig terjedő fogházzal, hivatalvesztéssel és a politikai jogok felfüggesztésével volt büntetendő, és az követte el, aki:

¹¹ Angyal Pál: i.m. 125. o. idézi: Curiai Jogi Hírlap 1927. 14. sz.

¹² 8 Órai Újság 1922. 01. 06. szám. 7. o.

¹³ Lásd bővebben: Jogtudományi Közlöny 1934/28. szám. 167. o.

- bélyeget felhasználás vagy forgalomba hozás végett utánoz vagy meghamisít;
- bélyeget akár utánzatként, akár nem utánzatként, jogtalanul előállít vagy jogtalanul alkalmaz;
- vagy a fenti pontokba ütköző módon utánzott, meghamisított, előállított vagy alkalmazott bélyeget tudva felhasználja vagy forgalomba hozza.¹⁴

A bélyeg csalárd használatának minősült, és egy évig terjedő fogházzal, hivatalvesztéssel és a politikai jogok felfüggesztésével volt büntetendő, aki

- *„valódi bélyegről felhasználás vagy forgalomba hozás (3.§ 2. bek.) végett az értéktelenítés jelét eltávolítja, a korábbi értéktelenítés nyomát újabb értéktelenítés jelével leplezi, vagy a bélyeget az értéktelenítés eltávolítására alkalmas anyaggal vonja be;*
- *bélyegyűjtési érdekből bélyegen jogtalanul lebetűzést alkalmaz, vagy annak eredeti kivitelét (nyomását, lyukasztását stb.) másként megváltoztatja;*
- *vagy a fenti pontokba ütköző módon megváltoztatott bélyeget bármilyen célra, vagy díjlerovásra már felhasznált, de tévedésből az értéktelenítés jelével el nem látott bélyeget újból díjlerovásra tudva felhasználja vagy forgalomba hozza;*
- *bérmentesítő géplenyomatot a díj lerovása nélkül alkalmaz, postai bérmentesítő gépen, ennek hivatalos beállításán vagy ennek jelzésén (lepecsételésén) az állam megkárosítása végett változtat vagy változtattat, vagy megszegi a postai bérmentesítő gép előállítására, készletben tartására, forgalomba hozatalára, másnak rendelkezé-*

¹⁴ 1932. évi XXI. tc. 3.§

sére bocsátására vagy megszerzésére vonatkozó azokat a szabályokat, amelyek az államnak a megkárosítástól való megvédelmezését vannak hivatva biztosítani.”¹⁵

A törvény külön kiemelte mindkét alapesetnél, hogy a kísérlet is büntendő, ami jogalkotói túlbuzgóságra utal.

Kihágást követett el a törvény szerint, aki bélyeget nem felhasználás vagy forgalomba hozatal céljából utánzott.

A törvény szövegéről összességében elmondható, hogy túlságosan is kauszitikus volt, és valószínűleg ez is közrejátszott abban, hogy a jogalkalmazók inkább a régi törvény felé nyúltak.

A Csemegi-kódex különös részét az 1961. évi V. törvény, a Magyar Népköztársaság Büntetőkönyve váltotta fel (Általános részét az 1950. évi II. tv., a Btá.). E törvény megszüntette a bélyeghamisítás külön törvényi szabályozását. Az új szocialista büntetőkódex a deliktumot a népgazdaság elleni bűntettek közé sorolta. A törvényhozó felismerte a bélyeghamisítás és pénzhamisítás bűncselekményének rokon jellegét, így első ízben egy fejezetben szabályozta őket.¹⁶

Az 1961. évi Btk. törvényszövege már nem volt olyan hosszú terjedelmű, mint az elődje, mégis differenciáltan szabályozott.

A törvény két alapesetet tartalmazott büntetési alakzatban:

- aki bélyeget forgalomba hozatal vagy felhasználás céljából utánzott vagy meghamisított, avagy a más által utánzott vagy meghamisított bélyeget ugyanilyen célból megszerzi;
- aki hamis, meghamisított vagy már felhasznált bélyeget – mint valódit, illetőleg fel nem használtat – forgalomba hozott vagy felhasznált.¹⁷

¹⁵ 1932. évi XXI. tc. 4.§

¹⁶ Bodgál Zoltán: Pénz- és bélyeghamisítás. In: Horváth Tibor (szerk.): Magyar Büntetőjog II. Különös rész. BM Tanulmányi és Propaganda Csoportfőnökség. 1973. 439. o.

¹⁷ 1961. évi. V. tv. 245.§. (1) – (2).

A szigorítás jegyében már mindkét alapeset három évig terjedő szabadságvesztéssel volt büntetendő. Az első alapesetnél a törvényhozó célzatot is értékelt, így azt csak egyenes szándékkal lehetett megvalósítani, a másodikat eshetőleges szándékkal is.¹⁸

Nóvum volt a bélyeghamisítás bűncselekményénél, hogy megjelent két minősített eset. Ez akkor valósult meg, ha a bélyeghamisítást bűnszövetségben, illetve akkor, ha nagy mennyiségű vagy értékű bélyegre követték el. Továbbá a törvény tartalmazott egy privilegizált esetet is, mely akkor valósult meg, ha a felhasznált vagy forgalomba hozott bélyeg mennyisége vagy értéke nem volt jelentős.¹⁹

A törvény kimondta, hogy a külföldi bélyeg a belföldivel azonos védelemben részesül, és már nem tartalmazta feltételként a viszonyosságot.²⁰

Az 1961. évi V. törvényt az 1978. évi IV. törvény (korábbi Btk.) váltotta fel, amelyet az 1979. évi 5. számú törvényerejű rendelet 1979. július elsején léptetett hatályba. A törvény bélyeghamisításra vonatkozó szövege közlőnyállapotában tovább egyszerűsödött. A bélyeg fogalmát az 1979. évi 5. törvényerejű rendelet határozta meg. E szerint bélyegnek minősült büntetőjogi értelemben

- a postai szolgáltatás bérmentesítésére alkalmas bélyeg, postai bérmentesítő géplenyomat, továbbá a díjazással kapcsolatos postai felülnyomás, felírás vagy jelzés;
- a fizetési kötelezettség teljesítésére a hatóság által kibocsátott bélyeg;
- az adó biztosítására szolgáló hatósági jegy, fém természetének vagy tartalmának bizonyítására szolgáló hatósági jel, valamint termék

¹⁸ Földvári József: Büntetőjog Különös rész. Kézirat. Tankönyvkiadó. Budapest, 1972. 298. o.

¹⁹ Molnár László: A népgazdaság elleni büntettek II. cím. In: Halász Sándor (szerk.): A büntető törvénykönyv kommentárja. 2. kötet. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó. Budapest, 1968. 1132. o.

²⁰ Földvári József: i.m. 298. o.

minőségének, mennyiségének, egyéb lényeges tulajdonságának bizonyítására szolgáló hatósági jegy;

- a mérésügyi hatóság által mérőeszköz hitelesítésének és vizsgálatának bizonyítására, valamint hordó úrtartalmának jelzésére használt bélyegző és pecsét.²¹

Az első kettő elkövetési tárgy akkor is büntetőjogi védelemben részesült, ha forgalomba még nem került vagy onnan már kivonták.

A hatályos szabályozás (2012. évi C. törvény)

2013. július 1-jén lépett hatályba negyedik írott Büntető Törvénykönyvünk. Az új Btk. a bélyeghamisításról szóló tényállást a XXXVIII. fejezetben, a pénz- és bélyegforgalom biztonsága elleni bűncselekmények cím alatt szabályozza. A hatályos tényállás a következőképpen szól:

A bűncselekmény jogi tárgya a pénz és bélyegforgalom biztonsága, a bélyeg, mint érték cikk közhitelességéhez fűződő bizalom védelme.²²

A bűncselekmény elkövetési tárgya bélyeg. A bélyeg büntetőjogi fogalmát a Btk. határozza meg. Ezek a következők:

- A postabélyeg fogalmát a postai szolgáltatásokról szóló 2012. évi CLIX. tv. 2.§ 27. pontja határozza meg. „Postabélyeg: az egyetemes postai szolgáltató által kibocsátott, a postai küldemények bérmentesítési díjának megfizetésére használható, a névértékére utaló jelöléssel ellátott olyan bélyeg, amely tartalmazza a „Magyarország” feliratot vagy annak idegen nyelvű „*megfelelőjét*” (például Hungary, Ungarn). A postabélyegnél közömbös, hogy forgalomba került-e, illetve kivonták-e onnan.”²³

²¹ 1979. évi 5. törvényerejű rendelet 25.§

²² Molnár Gábor Miklós: Pénz- és bélyegforgalom biztonsága elleni bűncselekmények. In: Belovics Ervin (szerk.): Büntetőjog II. Különös rész. Ötödik hatályosított kiadás. Hvg-orac Lap- és Könyvkiadó. Budapest, 2016. 739. o.

²³ Molnár Gábor Miklós: i.m. 739. o.

- A díjfizetést nem csak bélyeg igazolhatja, hanem a postai szolgáltatás bérmentesítésére alkalmas jelzés, a bérmentesítő gép lenyomata, a díjazással kapcsolatos postai felülnyomás vagy jelzés és a nemzetközi válaszdíj szelvény. Ezek csak akkor tekinthetők elkövetési tárgynak, ha kiténik belőlük a bérmentesítés.
- A fizetési kötelezettség teljesítésére a hatóság által kibocsátott bélyeg is elkövetési tárgynak/bűncselekmény produktumának minősül függetlenül attól, hogy még nem került forgalomba, vagy onnan már kivonták. Az ilyen bélyeg addig részesül büntetőjogi védelemben, amíg visszaváltására, illetve cseréjére az állam jogszabály alapján köteles. Ide tartozik például az illetékbélyeg, melynek összefoglaló szabályait az illetékbélyegek előállításáról, forgalomba hozataláról és forgalmazásáról szóló 32/2014. (X. 21.) NGM rendelet tartalmazza. Az illetékbélyeggel fizetendő illetékek, igazgatási és bírósági szolgáltatási díjak, valamint egyéb kötelezettségek fizetéséhez 100, 200, 500, 1000, 2000, 5000 és 10000 forintos címletű illetékbélyegek kerülhetnek forgalomba.
- A fém természetének vagy tartalmának bizonyítására szolgáló hatósági jel: Az ezzel kapcsolatos rendelkezéseket a nemesfém tárgyak vizsgálatáról, hitelesítéséről és nemesfém tartalmuk tanúsításáról, valamint a hitelesítés és tanúsítás egyenértékűségéről szóló 187/2011. (IX. 14.) Korm. rendelet foglalja össze.
- Az adó biztosítását szolgáló hatósági jegy. Ez nem más, mint a zárjegy. Korábban ide tartozott dohánygyártmányok esetében az adóbeszedés technikai eszköze, az adójegy is, viszont már dohányárkunál is zárjegyet alkalmaznak az új szabályozás szerint. Ehhez kapcsolódó háttérjogszabály a jövedéki adóról szóló törvény (2016. évi LXVIII. tv.). Eszerint zárjegynek minősül a zárjegyköteles jövedéki termék legkisebb fogyasztói csomagolási egységére felhelyezett bélyeg (3.§ 53.) A háttérjogszabály 2017. július 1-jén lépett életbe, és ez eltörölte az adójegy- és a dohánytermékekkel kapcsos-

latban a zárjegy-felhelyezési kötelezettséget. Az adójegy hamisítása ettől függetlenül büntetendő.²⁴ Az eljárási szabályokat a 45/2016. (XI. 29.) NGM rendelet a jövedéki adóról szóló 2016. évi LXVIII. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról tartalmazza.

- Büntetőjogi értelemben bélyegnek minősül még a mérésügyi hatóság által mérőeszköz hitelesítésének és vizsgálatának bizonyítására, valamint a hordó úrtartalmának jelzésére használt bélyegző és pecsét. Ezen rendelkezések háttérjogszabályának minősül a mérésről szóló 1991. évi XLV. törvény, illetve a végrehajtásával kapcsolatos 127/1991. (X. 9.) Korm. rend. A törvény alapján kötelező hitelesítésű mérőeszköz csak érvényes hitelesítéssel forgalmazható, használható vagy tartható használatra kész állapotban.

A fentiekén kívül még léteznek másfajta bélyegek is, például a tagsági viszonyt igazoló bélyeg, de mivel a Btk. felsorolása taxatív, így ezek nem részesülnek büntetőjogi védelemben. Meg kell említeni még az elkövetési tárgyaknál, hogy a külföldi bélyeg is azonos védelemben részesül a hazai-val.²⁵

A bűncselekmény napjainkban leginkább a zárjegyek hamisításával és a hamis zárjegyek felhasználásával valósul meg.²⁶

Az elkövetési magatartások nem változtak az új Btk.-ban a korábbi Btk.-hoz képest, de kibővültek eggyel. Az új Btk. szerint elkövetési magatartás

- a bélyeg utánzása,
- a bélyeg meghamisítása,
- a hamis vagy meghamisított bélyeg megszerzése, valamint

²⁴ Karsai Krisztina: A pénz- és bélyegforgalom biztonsága elleni bűncselekmények. In: Karsai, Krisztina (szerk.) Nagykommentár a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvényhez. Wolters Kluwer. Budapest, 2019. 906– 918. o.

²⁵ Polt Péter: A pénz- és bélyegforgalom biztonsága elleni bűncselekmények. In: Blaskó et al: Büntetőjogi Különös rész II. Rejtjel Kiadó. Budapest, 2013. 283. o.

²⁶ Molnár Gábor Miklós: i.m. 740. o.

- a hamis vagy meghamisított bélyeg országba történő behozása, onnan kivitele vagy azon átszállítása. Az utolsó elkövetési magatartást a korábbi szabályozás nem tartalmazta.

Valamennyi elkövetési magatartásban közös, hogy csak célzatosan követhető el, mégpedig a forgalomba hozatal vagy felhasználás céljából.

A bélyeg utánzása a forgalomban levő bélyeg hasonmásának elkészítése. A megtévesztést megkönnyíti, hogy a forgalmi bélyeget újranyomják, eltérő címmel, eltérő évszámmal, fogazással, vízjelekkel és más hatékonyabb biztonsági elemekkel látják el. Jellemzőbb hamisítás a korábbi alacsonyabb címletnek (forintértéknek) magasabb címletűvé hamisítása.

A bélyeg meghamisítása alatt minden olyan valódi bélyegen történő változtatást érteni kell, amelynek eredménye az, hogy a bélyeg az eredeti értéktől eltérő – függetlenül attól, hogy kisebb vagy nagyobb – értékűnek látszik. A hamisítás a forgalmi bélyegnél tipikus, hiszen a korábban kibocsátott bélyegeket újranyomtatott címletűvé hamisítják. Az utánzás és a meghamisítás módja, minősége közömbös.²⁷

A hamis vagy meghamisított bélyeg megszerzése, az országba történő behozatal, onnan kivitele, azon átszállítása, mint elkövetési magatartások közös lényege a birtoklás és a birtokbavétel. A megszerzés végleges célú birtokbavételt jelent. A megszerzésénél közömbös, hogy milyen módon történik. Megszerzés akár ingyenes, akár visszerthesügylettel, sőt jogügylet nélkül is (például jogosulatlan hozzájutás) történhet, csak a megszerzés céljának van relevanciája, az pedig a hamis vagy hamisított bélyeg forgalomba hozatala vagy felhasználása. A Btk. szerint a bélyeggyűjtés céljára kibocsátott bélyegek meghamisítása is büntetendő.²⁸

²⁷ Nagy Zoltán: A pénz- és bélyegforgalom biztonsága elleni bűncselekmények. In: Tóth Mihály – Nagy Zoltán (szerk.): Magyar Büntetőjog Különös rész. Osiris Kiadó. Budapest, 2014. 499. o.

²⁸ Gál István László: Pénz és bélyegforgalom biztonsága elleni bűncselekmények. In: Polt Péter (szerk.): Új Btk. Kommentár. 7. kötet, Különös rész. Nemzeti Közszerkesztési és Tanácsadó Kiadó. Budapest, 2013. 202. o.

A felhasználás a bélyegek és egyéb igazolások rendeltetésszerű használatában nyilvánulhat meg. Ez általában a bélyeg felhasználását jelenti, mivel a bélyegek és az igazolások egyszeri teljesítést dokumentálnak. A bélyeg a felragasztásával elhasználódik. Ha az utánzással létrehozott hamis, meghamisított vagy egyszer már felhasznált bélyeget használnak fel újra, hiányzik a benne dokumentált teljesítés. A bélyegek nem csupán az eredeti rendeltetésüknek megfelelően használhatók fel, hanem gyűjtés céljára is szolgálhatnak. A gyűjtési forgalomban a bélyegeknél a névértékétől lényegesen eltérő árfolyama alakulhat ki. Befolyásolhatja a bélyeg névértékétől eltérő árfolyamának kialakulását például az előállítás hibája, vagy a speciális rendeltetésű felhasználás (mint például az alkalmi bélyegzés). Erre tekintettel terjesztette ki a forgalomba hozatal és a meghamisítás fogalmát a törvényhozó.²⁹

A tényállás második alapesete a hamis, meghamisított vagy a már felhasznált bélyeg valódiéként vagy fel nem használtként forgalomba hozatalát és a felhasználást rendeli büntetni. E körön kívül a forgalomba hozatal és a felhasználás önállóan nem büntetendő.

A már felhasznált bélyeg leáztatásával és újbóli felhasználásával a bűncselekmény szintén megvalósítható. A bélyeg első felhasználása ugyanis annak „elhasználását” jelenti, mivel az egyszeri teljesítést, befizetést dokumentál.³⁰

Bélyeghamisítás büntette valósul meg, ha az elkövető folyóiratból kivágott bélyegképeket használ fel a postai küldemény bérmentesítésére (BH1989. 432.).

A bűncselekmény alanya bárki lehet. A bűnösséget tekintve a bélyeghamisítás (1) bekezdésben meghatározott fordulata célzatos bűncselekmény, így az csak egyenes szándékkal valósítható meg. Ha valaki nem ismeri fel,

²⁹ Molnár Gábor Miklós: i.m. 740–741. o.

³⁰ Gula József: A pénz- és bélyegforgalom biztonsága elleni bűncselekmények. In: Horváth Tibor – Lévay Miklós: Magyar Büntetőjog Különös Rész. Complex Kiadó. Budapest, 2013. 590. o.

hogy hamis vagy meghamisított bélyeget szerez vagy használ fel, nem büntethető, mivel a bűncselekménynek nincs gondatlan alakzata.³¹ A (2) bekezdésben meghatározott fordulat eshetőleges szándékkal is megvalósítható.

A bélyeghamisításnak két minősített esete van: ha a bűncselekményt különösen nagy vagy azt meghaladó értékű bélyegre, illetve ha bünszövetségben követik el. Ilyen esetekben 1-től 5 évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. A Btk. 459.§ (1) 2. pontja értelmében bünszövetség akkor létesül, ha két vagy több személy bűncselekményeket szervezeten követ el, vagy ebben megállapodik, és legalább egy bűncselekmény elkövetését megkísérlik, de nem jön létre bünszervezet. A különösen nagy értékre történő elkövetés pedig a 459.§ (5) d) pontja értelmében 50 millió 1 és 500 millió forint értéket jelent, de ez esetben a felső határ már nem releváns. Az új Btk. a szigorítás jegyében a minősített eseteknél a minimális büntetési tételt egy évre emelte.

Az értékhez kötődő minősítés a postabélyegek esetén a névértékhez igazodik. A fizetési kötelezettség teljesítését jelző bélyegeknél nem a névértékhez, hanem ahhoz az összeghez, amit például a zárjegy tartalmaz. Fontos megjegyezni, hogy a bélyeggyűjtés céljára alkalmas bélyegek egyedi értéke – a rajta szereplő névértéktől eltérően – lehet akár több millió forint is. Bélyeggyűjtők körében nagyon értékesnek számít például a fejre állított Koronás Madonna vagy a kék Mauritius.³²

A bélyeghamisítás bűncselekményének egy privilegizált esete is van, ha bélyeghamisítást kisebb, vagy azt el nem érő értékű bélyegre követik el, azaz az érték felső határa ötszázezer forint. A deliktum privilegizált esete vétségi alakzatban van szabályozva.³³

³¹ Karsai Krisztina: Pénz- és bélyegforgalom biztonsága elleni bűncselekmények. In: Karsai Krisztina (szerk.): *Kommentár a Büntető Törvénykönyvhöz*. Complex Kiadó. Budapest. 2013. 822. o.

³² Karsai Krisztina: i.m. 823. o.

³³ Karsai Krisztina: i.m. 823–824. o.

A stádiumokat nézve, a bélyeghamisítás kísérlete csak szűk körben valószínűsíthető. Kísérletként értékelhető az utánzás vagy hamisítás megkezdése végett, továbbá a közvetlenül a hamis vagy hamisított bélyeg megszerzése végett tanúsított cselekmények esetén. A hamisítással, illetve az átadással-átvétellel ugyanis a bűncselekmény befejezetté válik. A hamis bélyeg forgalomba hozatal vagy felhasználás céljából való megszerzése esetén a bélyeghamisítás befejezett bűncselekménynek minősül akkor is, ha a bélyeg megtévesztésre alkalmatlan hamisítvány. Ha netán a forgalomba hozatal céljából előállított hamisítványok elkészítése után az elkövető eláll a forgalomba hozatal céljától, nem minősíthető önkéntes elállásnak. Legfeljebb a büntetés kiszabása körében értékelhető.

A bélyeghamisítás tényállása eredményt nem értékel, így alaki immateriális deliktumnak minősül.³⁴

Halmazati kérdések: Az azonos alkalommal több hamisítványra elkövetett bűncselekményt természetes egységként kell értékelni. Folytatólagos egység valósul meg, ha az elkövető az egy alkalommal megszerzett hamis bélyegsorozatot több részletben használja fel. A hamis védjegy alkalmazása nem bélyeghamisítást, hanem az iparjogvédelmi jogok megsértését (Btk. 388.§) alapozza meg, mivel az nem hatóság által alkalmazott jegy.³⁵

Elhatárolási kérdések: a hamis bélyeg forgalomba hozatala csalárd, megtévesztő magatartás. Amennyiben a csalás (373.§) és a bélyeghamisítás tényállási elemei egyaránt maradéktalanul megvalósulnak, csak a speciális bélyeghamisítás állapítható meg. Amennyiben a bűncselekmény elkövetési tárgya (illetve produktuma) nem felel meg a bélyeg fogalmával szemben a Btk. értelmező rendelkezésében [lásd 391.§ (5) bekezdésének a) pontjában] támasztott feltételeknek, felhasználása esetén a cselekmény még alkalmas lehet a 345.§ szerinti hamis magánokirat felhasználása vétségének a megállapítására.³⁶

³⁴ Molnár Gábor Miklós: i.m. 741. o.

³⁵ Karsai Krisztina: i.m. 823. o.

³⁶ Molnár Gábor Miklós: i.m. 741. o.

A bélyeghamisítás szabályozása külföldön

A bélyeghamisítás tényállása Németországban

A bűncselekményt Németországban először az 1851-ben megjelent Porosz Büntető Törvénykönyvben szabályozták bélyegzőpapír hamisítása (253.§) névvel.³⁷ A deliktum bélyeghamisítás névvel (Wertzeichenfälschung) később, az 1871-ben elfogadott német birodalmi Btk.-ban jelent meg elsőként.³⁸ A német jog dogmatikailag a bélyeghamisítást a pénzhamisítással rokon bűncselekménynek tartja, ezért e bűncselekményeket egy fejezetben szabályozza. A bélyegre úgy tekintenek, mint kvázi fizetőeszközre. A közokirat-hamisításhoz képest speciális bűncselekmény a bélyeghamisítás.

A német jogalkotó a tényállással a hivatalos bélyegek forgalmát, mint közösségi érdeket kívánja védelmezni. A bélyegen lévő márkák és jelzések azt igazolják, hogy kifizették a díjat, vagy egyéb költségeket, és ezek hamisítása kárt okoz az államnak és a társadalomnak.³⁹

A bűncselekmény elkövetési tárgyai a hivatalos bélyegek. A hivatalos bélyeg fogalmát, illetve arról taxatív felsorolást a törvény nem tartalmaz. A jogalkotó ezt a jogalkalmazóra bízta. A jelenlegi német joggyakorlat szerint hivatalos bélyegnek minősülnek az állam, a helyi önkormányzatok, a jogi személyek, illetve köztestületek által kibocsátott bélyegek, vagyis akkor minősülnek hivatalosnak, ha közvetlenül vagy közvetve állami szervtől származnak. A hivatalos bélyegek közé tartoznak a magyar szabályozáshoz

³⁷ Beseler, Georg: Kommentar über das Strafgesetzbuch für die Preußischen Staaten. Weidmann Buchhandlung, Leipzig, 1851. 480–481. o.

³⁸ Johannes, Landes: Die Wertzeichenfälschung. Peter Lang, Europäischer Verlag der Wissenschaften. Frankfurt am Main, 2006. 11. o.

³⁹ Schmidt, Rolf – Priebe, Klaus: Strafrecht besonderer teil. II. Straftaten gegen das Vermögen. 11. Auflage. Verlag Rolf Schmidt. Hamburg–Berlin, 2012. 339. o.

hasonlóan a zárjegyek, illetékbélyegek, pecsétjelek, bírósági költséget igazoló bélyegek.⁴⁰ A postabélyegek nem minősülnek a német jog szerint hivatalos bélyegeknek, mivel a postaszektort privatizálták.⁴¹ Az érvénytelen, illetve a nem hivatalos bélyegek nem részesülnek büntetőjogi védelemben, így a gyűjtőbélyegek sem. A 152.§ kimondja, hogy a külföldi bélyegek hamisítása is büntetendő. A külföldi bélyegek tekintetében is követelmény, hogy hivatalosak legyenek, és azt mindig az adott állam joga szerint kell megítélni.⁴²

A 148.§ (1) 1. pontja szerint büntetendő a hivatalos bélyegek hamisítása, illetve meghamisítása. Utóbbinál további feltétel, hogy az oly módon történjen, hogy a hamisított bélyeg nagyobb értékűnek tűnjön (ez eltér a magyar szabályozástól, hiszen ott bármilyen módosítása megvalósítja a bűncselekményt).

A bélyeghamisítás a német jog szerint is csak célzatosan követhető el, nevezetesen forgalomba hozatal vagy felhasználás céljából. Akkor is büntetendő lesz a cselekmény, ha a hamis vagy hamisított hivatalos bélyeget gyűjtőbélyegként adnák el az elkövetők, mivel fennáll a veszélye, hogy később az forgalomba kerül.

Nem feltétel az, hogy az elkövető maga akarja forgalomba hozni vagy felhasználni a hamis bélyeget, elegendő az is, ha abból a célból teszi, hogy ezzel elősegítse a forgalomba kerülését. A gyakorlatban erre példa, ha az elkövető azért készít hamis bélyegeket, hogy továbbadja azt egy bűntársnak, aki azokat forgalomba kívánja hozni.

Az érvényességi (érték) jelzés megváltoztatása vagy eltávolítása nem az első bekezdés 1. pontja szerint, hanem a 148.§ (2) bekezdésének az előké-születe szerint lesz büntetendő.

A hamis vagy hamisított hivatalos bélyegek megszerzése tényleges birtokbavételt jelent. Az elkövetési magatartás megállapításához egyrészt

⁴⁰ Wessels, Johannes – Hettinger, Michael: Strafrecht besonderer teil 1. C. F. Müller, Heidelberg, München, Landsberg, Frechen. Hamburg, 2014. 281. o.

⁴¹ Fischer, Thomas: Strafgesetzbuch und Nebengesetze (Kommentare) 60. Auflage, Verlag H.C. Beck. München, 2013. 1059. o.

⁴² Fischer, Thomas: i.m. 1059–1060. o.

szükség van arra, hogy a hamis hivatalos bélyeg az elkövető birtokába kerüljön, másrészt arra, hogy afelett rendelkezési joga is legyen. Így nem minősül hamis hivatalos bélyeg megszerzésének például, ha valakinek letétbe adják (legfeljebb bűnrészesként büntethető).⁴³

Az (1) bekezdés 3. pontja az alábbi elkövetési magatartásokat rendeli büntetni: hamis vagy hamisított hivatalos bélyegek használata, eladásra kínálása, forgalomba hozatala valódiként. Az eladásra kínálás nem más, mint a forgalomba hozatal kísérlete, melyet a német jogalkotó befejezett bűncselekményként értelmez.

Érvénytelen bélyeg használatánál (148.§ 2. bekezdés) az érvényesen már elhasznált bélyegek újbóli használatát tiltja meg a jogalkotó. Szükséges a bűncselekmény megállapításához, hogy a használt bélyegről az érvényességi jelzést már korábban eltávolítsák. Eltávolításnak minősül a dátum módosítása is a bélyegen. A bűncselekmény megállapítása szempontjából irreleváns, hogy ki távolította el az érvényességi jelzést a bélyegről. A bűncselekmény szubjektív oldalát tekintve az elkövetőnek tudnia kell, hogy a bélyeg érvénytelen, és hogy azt érvényesként akarja használni vagy forgalomba hozni.⁴⁴

A bélyeghamisítás kísérlete és előkészülete is büntetendő a német jog szerint. A bűncselekmény előkészületét az valósítja meg, aki bélyeghamisítás céljából előállít, megszerez, eladásra kínál, tárol, vagy másnak ehhez szükséges eszközöket (például nyomtatóeszközt, számítógépes programokat, biztonsági elemeket) ad. Előkészület esetén természetesen alacsonyabb a büntetési tétel, legfeljebb két évi szabadságvesztéssel büntetendő.

A bélyeghamisítás tényállása Ausztriában

A bélyeghamisítás deliktuma az Osztrák Büntető Törvénykönyv 13. Fejezetének 238.§-ában van szabályozva. Hasonlóan a német és magyar szabá-

⁴³ Fischer, Thomas: i. m. 1060–1061. o.

⁴⁴ Fischer, Thomas: i. m. 1061. o.

lyozási megoldáshoz, a pénzhamisítással, illetve a készpénz-helyettesítő fizetési eszközök hamisításával együtt van egy fejezetben.⁴⁵ A törvényi tényállás szövege a következőképpen szól:

Az osztrák Btk. a tényállással – hasonlóan a német szabályozáshoz – a hivatalos bélyegek forgalmát kívánja védelmezni. Az osztrák szabályozás nagymértékben követi a német mintát. A hivatalos bélyegek fogalmát az osztrák Btk. sem tartalmazza. A joggyakorlat szerint hivatalosnak minősül a bélyeg, ha a közhatalom által lett kibocsátva. A postabélyegek hamisítása az osztrák posta privatizációja miatt nem lesz bűncselekmény.⁴⁶

Az osztrák szabályozás sajátossága, hogy egy büntethetőséget kizáró esetkört is tartalmaz, amennyiben a már korábban használt hivatalos bélyeget újra használják, vagy a visszavont jelzést eltávolítják egy korábban már használt hivatalos bélyegről. A német szabályozáshoz hasonlóan a deliktum előkészülete is büntetendő 2 évig terjedő szabadságvesztéssel.⁴⁷

A bélyeghamisítás tényállása Svájcban

A svájci Büntető Törvénykönyv 10. fejezete szabályozza a bélyeghamisítást (245.§), a pénzhamisítással együtt. Emellett a 20., a Szövetségi törvény megsértése című fejezetben egy enyhébb súlyú bűncselekmény is szabályozva van, a bélyegek reprodukálása hamisítási szándék nélkül néven. A törvényi tényállások szövege:

A Svájci Szövetségi Bíróság szerint azért kell büntetőjogi védelemben részesíteni a bélyegeket, mert a pénzhez hasonlóan fizetőeszközként vagy díjfizetés igazolásaként funkcionálnak a forgalomban. A bűncselekmény elkövetési tárgya a hivatalos bélyeg. A Btk. a hivatalos bélyeg fogalmát nem határozza meg, de példálózó jelleggel ide sorolja a postabélyeget, az

⁴⁵ Schloenhardt, Andreas – Höpfel, Frank: Strafgesetzbuch – Austrian Criminal Code. NWV Verlag. Vienna – Graz, 2016. 302. o.

⁴⁶ Hinterhofer, Hubert: Strafrecht Besonderer Teil II. §§ 169 bis 321 StGB. Dritte, überarbeitete Auflage. WUV | Universitätsverlag. Wien, 2002. 152. o.

⁴⁷ Bertel, Christian –Schwaighofer, Klaus: Österreichisches Strafrecht Besonderer Teil II. §§ 169 bis 321 StGB Achte, vollständig überarbeitete Auflage. SpringerWienNewYork, 2008. 143. o.

okmánybélyeget és az illetékbélyeget. A 250.§ kiterjeszti a védelmet a külföldi hivatalos bélyegekre is. Étkezési utalványok nem minősülnek bélyegnek, hanem nyilvános okiratnak, így nem lehetnek e bűncselekménynek az elkövetési tárgyai. Svájcban az elkövetők leggyakrabban bélyeggyűjtők számára készítenek hamis postabélyegeket.⁴⁸

A bélyegforgalom biztonságát szolgáló nemzetközi egyezmények

Magyarország számos bélyeg- és postaforgalommal kapcsolatos egyezményhez csatlakozott. A kihirdető törvény a 2012. évi CXIII. törvény, amely

- az Egyetemes Postaegyesület Alapokmánya Hetedik és Nyolcadik Pótjegyzőkönyvének;
- az Egyetemes Postaegyesület Egyetemes Postaegyezményének a 2004. évi bukaresti kongresszuson és a 2008. évi genfi kongresszuson aláírt módosításokkal egységes szerkezetbe foglalt;
- az Egyetemes Postaegyezmény 2004. évi bukaresti és a 2008. évi genfi kongresszuson aláírt Zárójegyzőkönyvének, valamint
- a Postai Pénzforgalmi Megállapodásnak a 2004. évi bukaresti kongresszuson aláírt módosításokkal egységes szerkezetbe foglalt kihirdetéséről szól.

E törvénnyel hatályát veszítette a korábbi Egyetemes Postaegyesület XXII. Pekingeri Kongresszusán elfogadott Általános Szabályzat, valamint az Egyetemes Postaegyezmény és Zárójegyzőkönyve kihirdetéséről szóló 121/2001. (VII. 10.) Kormányrendelet.

Az Egyetemes Postaegyezmény szerint:

⁴⁸Flachsmann, Donatsch S. – Hug, M. – Maurer, H. – Weder, U.: Schweizerisches Strafgesetzbuch. Orell füssli Verlag AG. 2006. 305. o.

- A tagországok kötelezik magukat arra, hogy meghozzák a szükséges intézkedéseket az alábbi cselekmények megakadályozása és azok elkövetőinek üldözése és megbüntetése érdekében.⁴⁹
- A tagországok kötelezik magukat arra, hogy meghozzák a szükséges intézkedéseket a jelen Egyezmény szerinti alábbi bérmentesítési eszközökre vonatkozó jogsértések megakadályozása, üldözése és megbüntetése érdekében:
 1. forgalomban levő vagy forgalomból kivont postabélyegek;
 2. bélyegzőlenyomatok;
 3. bérmentesítő géplenyomatok vagy nyomdai lenyomatok;
 4. nemzetközi válaszdíj szelvények.
- A jelen Egyezmény vonatkozásában a bérmentesítési eszközökre vonatkozó jogsértés alatt olyan cselekményt kell érteni, amelyet az elkövető vagy egy harmadik fél jogalap nélküli gazdagodása szándékával követnek el.
- Büntetendő:
 1. a bérmentesítő eszközök meghamisítása, utánzása vagy hamisítása, vagy minden ezen eszközök nem megengedett gyártásához kapcsolódó jogtalan vagy csalárd cselekedet;
 2. a meghamisított, utánzott vagy hamisított bérmentesítési eszközök használata, forgalomba hozatala, értékesítése, kereskedelme, terjesztése, szállítása, akár reklámcélzattal történő bemutatása vagy kiállítása;
 3. már használt bérmentesítő eszközöknek postai célra történő használata vagy forgalomba hozatala;
 4. illetve ezek kísérlete is.⁵⁰

⁴⁹ Egyetemes Postaegyezmény 11. cikk 1.

⁵⁰ Egyetemes Postaegyezmény 11. cikk 2.

- Az Egyezmény kimondja, hogy a büntetéseket illetően nem lehet különbséget tenni a felsorolt cselekmények között a tekintetben, hogy belföldi vagy külföldi bérmentesítési eszközről van-e szó, erre a rendelkezésre semmilyen jogi vagy szerződéses kölcsönösségi feltétel nem alkalmazható.⁵¹

A magyar Btk. szabályozása megfelel az Egyetemes Postaegyezményben foglalt követelményeknek.

Bűnügyi statisztika

Az 1. számú táblázat foglalja össze, hogy az elmúlt időszakban mennyi volt éves szinten a regisztrált bélyeghamisítások száma Magyarországon,

Egyértelmű tendencia nem figyelhető meg, viszont az megállapítható, hogy a bélyeghamisítások száma Magyarországon nagyon alacsony az összes bűnözéshez képest

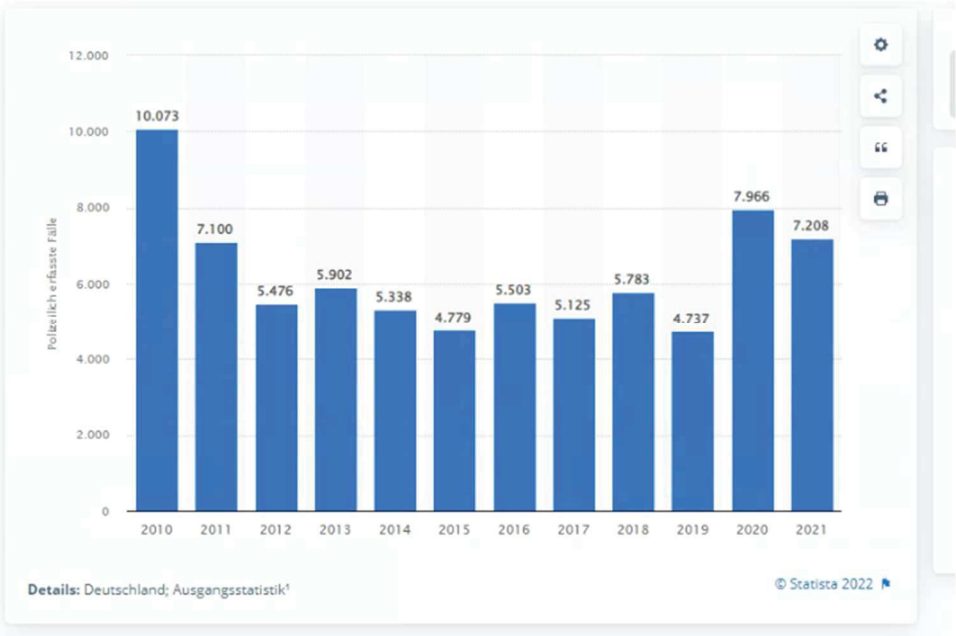
2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022. 08.
335	75	207	238	91	200	17	13	19

1. számú táblázat
A regisztrált bélyeghamisítások száma Magyarországon
2014–2022 között éves szinten⁵²

⁵¹ Egyetemes Postaegyezmény 11. cikk 3.

⁵²Forrás: <https://bsr.bm.hu/Document>

Letöltés ideje: 2021.10.25.

1. számú ábra
A regisztrált pénz- és bélyeghamisítások száma Németországban
2010–2021 között éves szinten⁵³

Németországban az éves szinten közzétett statisztikában együtt számolják a bélyeghamisítások számát a pénzhamisítás bűncselekményével. A diagramon látható számok meghatározó százaléka nagy valószínűséggel a pénzhamisítás bűncselekményét takarja. Ha összevetjük ezt a statisztikát a 2019–2020 között Ausztriában elkövetett pénz- és bélyeghamisítások számával, ahol külön is számon tartják a bélyeghamisításokat, akkor láthatjuk, hogy a 832 összesített adatból mindössze 6 bűncselekmény minősült bélyeghamisításnak.⁵⁴

⁵³ Forrás: <https://de.statista.com/statistik/daten/studie/157431/umfrage/polizeilich-erfasste-faelle-von-geldfaelschung-seit-1995/>
Letöltés ideje: 2021.10.28.

⁵⁴ Forrás: https://www.statistik.gv.at/fileadmin/publications/gerichtliche_kriminalstatistik_201920.pdf,
Letöltés ideje: 2021.10.26.

Összefoglalás

Összességében elmondható, hogy a szabályozási megoldások nagyon hasonlítanak egymáshoz. A német jog üldözi a legnagyobb szigorral a bélyeghamisítókat, és elkövetési tárgyak meghatározása tekintetében a bíróságoknak nagy szabadsága van. A német nyelvű jogterületek előnye, hogy rugalmas jogértelmezésre adnak lehetőséget, ugyanakkor ez egyben hátrány is, mivel előfordulhat az önkényes jogértelmezés.

A magyar szabályozás megfelel nemzetközi egyezményeknek, illetve a büntető jogalkotással szemben támasztott formai követelményeknek⁵⁵: a büntetőjogi diszpozíció világos, az önkényes jogértelmezés lehetősége kizárt, ha az elkövetési tárgyak taxatív felsorolását nézzük.

A statisztikai relevanciája a bélyeghamisításoknak napjainkban szerencsére alacsony, ami köszönhető például a digitalizációnak is. A fentiek fényében nem látjuk jelenleg indokoltnak a jogszabály módosítását.

⁵⁵ Kóhalmi László: A büntetőjog alapproblémái. Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Gazdasági Büntetőjogi Kutatóintézet. Pécs, 2012. 37. o.